

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд на Доц. д-р Димитър Константинов Господинов, озаглавен “Псориагична болест – клинично-епидемиологичен анализ, коморбидност и качество на живот” за придобиване на научна степен “Доктор на науките”

От Проф. д-р Никола Ботев Златков – София, Ж.К. “Бели брези”, бл. 19, ап. 43

Въпреки много големия брой научни публикации, посветени на псориазиса, една от най-разпространените дерматози, все още етиологията и патогенезата не са напълно изяснени, а оттам и големите проблеми при лечението ѝ.

За своите проучвания Доц. Господинов изхожда от схващането, че псориазиса представлява системно заболяване (“псориагична болест”). В значителен процент от случаите то се съчетава със сърдечно-съдови, метаболитни и други заболявания. От друга страна, самата системна терапия, приложена при псориазиса, може да провокира различни нарушения в хемопоезата и мастната обмяна, както и склонност към различни инфекции. Ето защо се счита, че псориазиса представлява интердисциплинарен медико-социален проблем. Прави чест на автора на дисертационния труд, че подчертава някои приноси на Българската дерматологична школа в проучването и лечението на псориазиса.

Основните проблеми, които си поставя за разрешаване дисертанта, са: съвременната епидемиология, особеностите на клиничната патология, асоциацията на заболяването с други системни заболявания и особено един много важен за заболяването проблем – качеството на живот на тези болни.

Дисертационният труд е структуриран по класическия начин. Той обхваща 202 стр., от които: въведение – 2 стр., литературен обзор – 53 стр., цел и задачи на проучването – 2 стр., материали и методи – 15 стр., резултати – 50 стр., обсъждане – 33 стр., изводи – 2 стр., приноси – 2 стр., приложения – 5 стр., книгопис – 20 стр.,

който включва 326 литературни източника с преобладаване на публикации от последните 10 години. Публикациите на дисертанта по обсъждания проблем са 23, като в значителна част от тях е водещ автор.

Във въведението Доц. Господинов подчертава, че псориазиса е интердисциплинарно заболяване поради наличната коморбидност с редица системни заболявания, негативния ефект от прилаганата терапия и промените в качеството на живот, които водят до промени в навиците и поведението на болните.

В литературния обзор заболяването е разгледано като псориаатична болест, като се изхожда от ранни проучвания на Българската дерматологична школа, а напоследък лансирано и от редица чуждестранни автори. Много детайлно се спира на епидемиологията, етиологията (особено на съвременните генетични схващания), патогенезата (като набляга на имунологичните промени и особено на водещата роля на цитокините) и на клиничната картина (като се спира на субтипозите на заболяването). За лечението – локално, фототерапевтично и ситемно (включително и с биологични продукти) подробно са обсъдени страничните ефекти и рисковете от тяхното прилагане.

На напълно съвременно ниво е разгледан псориазиса като имуно-медирана възпалителна болест, с наличие на коморбидност със сърдечно-съдови и метаболитни заболявания (дислипидемии и захаран диабет тип 2) и влошеното качество на живот в резултат на кожните лезии и проблемите, свързани с лечението.

Основната цел на проучването е да се направи клиничко-епидемиологичен анализ на пациентите с тежка форма на псориаатична болест, като се проучи типа на заболяването, клиничния субтип, коморбидните състояния, свързани с дерматозата, и качеството на живот на болните, като се потърсят и взаимодействията между тях.

Клиничният материал обхваща група от 365 болни със средно тежка и тежка форма на псориаатична болест, лекувани в стационара на Клиниката по кожни

болести в Плевен за периода от 2007 до 2012 година. Интензитета на кожните прояви е изчислен чрез наличието на еритем, инфилтрация и десквамация на плаките, процент на засегнатата кожа, както и от засягането на ноктите. За определянето на качеството на живот на болните е изготвен специфичен дерматологичен въпросник. Болните са изследвани за наличие на хипергликемия и дислипидемия, като събраната информация е обработена със съвременни статистически методи.

Анализът на получените резултати от проучването е показал, че преобладава мъжкия пол (63,3%) и възрастта между 45 и 59 години. Локализацията на измененията е била на крайниците – в 86%, трункуса – 77,5%, капилицуума – 54,5%, ноктите – 51%. Фамилно обременяване е констатирано предимно в така наречения ранен псориазис – в 24,65%. Като отключващ фактор за заболяването се отбелязва най-често стрес (при 29%), последван от различни инфекции. Изследването на ноктите е показало наличието на микотична инфекция в 69,25%.

Коморбидност е изследвана при 177 пациенти, от които с псориазисен артрит са 53%, с артериална хипертония – 55%, исхимична болест на сърцето – 18%, с метаболитен синдром (комбинация от затлъстяване, нарушена обмяна на глюкозата и хипертриглицеридемия) – при 73,8% (при контролата – в 54,5%), като във възрастта над 45 години честотата на синдрома нараствал.

Извънредно интересно е проучването на качеството на живот при болните от псориазис. За целта е използван като оценъчен инструмент специален дерматологичен индекс, който съдържа шест оценъчни групи: симптоми и усещане, дневни активности, свободно време, работа и обучение, лични контакти и лечение. Оценяването става по точкова система (от 0 до максимално 30 точки). Тревожна тенденция е била най-силно изразена сред младежката и активната възраст. Дисертантът счита, че псориазиса е класическа психосоматична дерматоза. В психо-социален аспект пациентите имат влошено качеството на живот, променят се битовите и социалните им навици, като често изпадат в депресия. Заболяването

води до негативен ефект върху психо-емоционалните функции – работа и обучение, избор на облекло, лични контакти и сексуално поведение.

Най-съществените приноси на дисертационния труд на Доц. Господинов са следните:

Направена е класификация на клиничните субтипове на псориазиса с практическа насоченост чрез проведен ретроспективен анализ.

Детайлно са проучени коморбидните състояния при тежките форми на псориазис, които влошават допълнително протичането на заболяването, особено при асоциация със захарен диабет тип 2, артериална хипертония и метаболитен синдром (наднормено тегло и нарушена мастна обмяна). Оригинално е включването като коморбидно състояние на псориазиса артрит, като е установено, че вероятността за проява на артрит е 3 пъти по-голяма при болните с нокътни промени.

Особено стойностно е проучването върху качеството на живот на болните от псориазис, като е направен детайлен анализ на шестте оценъчни групи. Посочва се, че качеството на живот на тези болни (особено на жените) е значително влошено по отношение на работа и обучение, лични контакти и сексуално поведение.

Дисертационният труд е много добре конструиран и онагледен с таблици и фигури. По-голямата част от материала е публикуван в 13 статии и е докладван на 3 международни конгреса.

В заключение считам, че дисертационния труд на Доц. Димитър Господинов, озаглавен “Псориазисна болест – клинично-епидемиологичен анализ, коморбидност и качество на живот”, има значителни приноси и напълно отговаря на изискванията за придобиване на научната степен “Доктор на науките”.

София, 22.11.2012 год.

Рецензент:

(Проф. д-р Никола Ботев Златков)